

GLEMMER DU

TÅRNBY KOMMUNES LOKALHISTORISKE TIDSSKRIFT

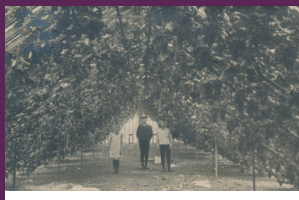
JANUAR / FEBRUAR 2018

GARTNER I KASTRUP / DEL 1

Oluf Kristensen og hans slægt

NUMMER 1 / 2018

FORSIDE:

Vindruer i drivhuset på Ny Kastrupgård og tre af Mathias Kristensens børn. Det er et gammelt postkort sendt i 1909 med en fødselsdagshilsen på bagsiden.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B6876

COPYRIGHT:

Ophavsretten på billederne og illustrationerne tilhører Tårnby Stads- og Lokalarkiv, en anden institution eller en professionel fotograf. Fotografierne må ikke bruges i andre sammenhænge uden tilladelse. Har du brug for et billede eller en illustration, kan du henvende dig til Tårnby Stads- og Lokalarkiv.

For enkelte billeder har det været umuligt at finde frem til den retmæssige ophavsretsindehaver. Dersom Tårnby Stads- og Lokalarkiv krænker ophavsretten, er det ufrivilligt og utilsigtet. Såfremt du mener, der er materiale, der tilhører dig, bedes du derfor kontakte bibliotek@taarnby.dk

KILDER:

Hans Gjedsted: Oline og Mathias Kristensens forslægt – før Amager Bto. L99.4 Kristensen Oluf Kristensen: Levnedsberegning. 1953. L99.4 Kristensen, Oluf

A145 Forsikrings- og Vurderingsprotokoller for Tårnby Sogn, Amager Birk, Tårnby Kommune. Gartner-Tidende – Organ for Almindelig Dansk Gartnerforening nr. 27, 72. årgang, 1956. Artikelsamlingen 63.5

A. Kierulff Jensen (red.): Amagerbogen. Danske Byer og Deres Mænd. København 1939.

HVIS DU VIL VIDE MERE:

Tjek arkivets del af bibliotekets hjemmeside på www.taarnbybib.dk

ISSN 1397-5412

© Tårnby Stads- og Lokalarkiv 2017

Tidsskriftet GLEMMER DU

Tekst og redaktion: Lone Palm Larsen

Layout: Anne Petersen

Trykkeri: Rosendahls Grafisk

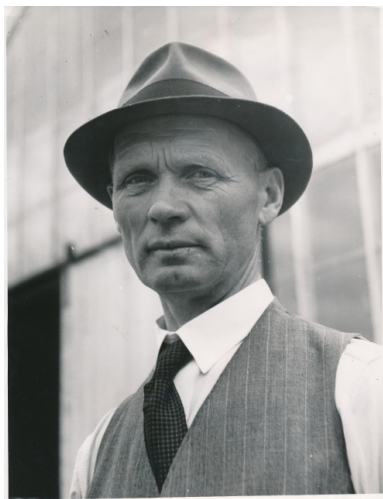
GARTNER I KASTRUP / DEL 1

Oluf Kristensen og hans slægt

Oluf Kristensen havde gartneriet Ny Kastrupgård, mens hans bror, Otto, havde Kastrupgård. Begge var sønner af fynboen Mathias Kristensen, som i Kastrup først havde ejet Ny Kastrupgård. Han overdrog gartneriet til Oluf og Otto i fællesskab i 1915.

Der kom nyt blod til Amager med de fynske gartnere, som prøvede lykken her på øen. Meget ofte blev gartnerne dog gift med lokale Amagerpiger, hvor slægten kan føres tilbage til hollænderne, der slog sig ned i Store Magleby, og til de danske bønder, der allerede var på Amager. Det var også tilfældet med Mathias Kristensen, som giftede sig med Oline Hansigne Hansen, som på sin fars side havde Amager-rødder langt tilbage.

Læs mere om Oluf Kristensens slægt og hvordan deres gartnerier blev skabt.

Oluf Kristensen fra Ny Kastrupgård fotograferet omkring 1942.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarxiv, B7096

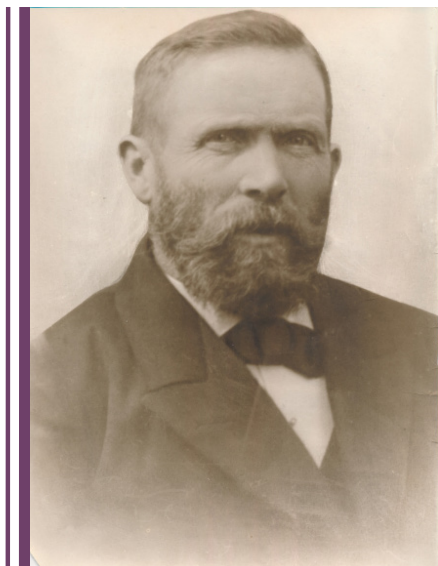
EN LEVNEDS- BERETNING

Oluf Kristensen har skrevet sin livshistorie. Anledningen til hans omfattende beretning skyldtes, at han blev udnævnt til Ridder af Dannebrog af 1ste grad. Han har i det hele taget efterladt sig en del andre skriftlige vidnesbyrd, som især har handlet om gartneridrift.

Han mente selv, ”at pennen ikke lå helt godt i hånden”, men han reflekterede både over, hvad der skulle skrives om og hvordan. Han ville ikke kun skrive biografiske data om sig selv –

han ville heller ikke skrive om det, der ”erindres bedst, som tit er de mærkelige, uvæsentlige ting”. Han beklagede, at han ikke havde ført dagbog, så han havde haft lettere ved at skrive om det vigtige.

I dette Glemmer Du bringes blandt andet uddrag fra Oluf Kristensens beretning om sit liv og sin slægt.

Mathias Kristensen dengang han stadigvæk var ejer af Ny Kastrupgård. Fotograferet omkring 1915. Foto: Tårnby Stads- og Lokalkarkiv, B7099

FORÆLDRENE

Olufs far var Mathias Kristensen. Han blev født på Fyn i 1854 og døde i 1923. Olufs mor, Oline Hansigne Hansen, var født i 1858 og døde 93 år gammel. Mathias og Oline blev gift den 29. april 1882.

De to mødtes i 1881, da Mathias gennem en annonce så, at han kunne leje jord i Sundbyøster hos hjul- og karetmager Pieter Olsen. Jorden var knyttet til Elisabethsminde, som tilhørte Olines far. Stedet havde han giftet sig til med sin første kone, Oline Hansigne de Place i 1833. Da Oline blev født, døde hendes mor, Elisabeth Hjort. Det var hendes navn, gården havde navn efter. Der er navnesammenfald mellem Oline, der blev gift med Mathias, og Oline gift med Pieter – selvom de to med samme navn ikke er direkte i familie.

Det var på svigerfaderens jord, at Mathias blev selvstændig gartner, samtidigt var han ansat som gartner ved Haveselskabets Have på Frederiksberg Allé. Da Mathias og Oline blev gift i 1882, boede de på gården Elisabethsminde i de første 18 år af deres ægte-

skab. I starten hørte stedet til Sundbyøster landsby og var en del af Tårnby Sognekommune indtil den 1. januar 1896, hvor de to tidligere landsbyer Sundbyøster og Sundbyvester blev en selvstændig kommune – kaldet Sundbyerne.

I 1899 købte ægteparret Kristensen Ny Kastrupgård, og de flyttede ind den 1. november 1900. Lige inden, at Sundbyerne blev indlemmet i Københavns Kommune i 1902, blev jorden til Elisabethsmindene solgt.

Oline og Mathias fik en stor børneflokk på hele 12 børn, hvor et barn døde som ganske

lille. Mange af navnene følger den gamle navneskik hvor forældres og bedsteforældres fornavne blev brugt til børnene. Derudover har børnene fået flere fornavne, som også var meget almindeligt dengang.

MORFAR OG MORMOR

Pieter Olsen var fra Sundbyvester landsby. Han blev født i 1810. Hans forældre havde en gård i Sundbyvester – den blev kaldt gård nr. 8.

Forældrene hed Ole Pietersen og Trein Dirchsdatte og de blev gift den 13. januar 1800. De fik minimum følgende

Mathias og Oline Kristensen børn

Oline Kristen i 1883

Petra Johanne i 1884

Anna Mathilde i 1886

Peter Oluf født i 1887

Oluf Georg født i 1888

Johanne Elisabeth i 1892

Otto Mathias født i 1893

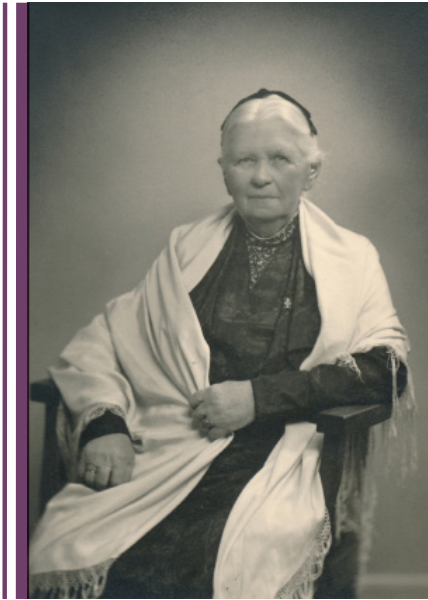
Axel Kristian født i 1895 (Forsyningsminister i 1947.)

Johannes Valdemar i 1896

Gorm Einer i 1899

Thyra Marie i 1901

– det eneste af deres børn, der er født på Ny Kastrupgård.

Fru Oline Kristensen, som var enke efter gartner Mathias Peter Kristensen, fotograferet omkring 1948 – formentlig i forbindelse med hendes 90 års fødselsdag.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B7101

børn: Jan i 1800, Marchen i 1802, Trein i 1803, Kirsten i 1805, Dirch i 1808 og Pieter i 1810. Allerede i 1811 døde Ole Pietersen, og Trein forblev med al sandsynlighed enke, indtil hun døde i 1849. I folketællingen fra 1834 ses hun som gårdmandsenke boende sammen med sin næst yngste søn, Dirch, og hans kone Marchen Chrillesen.

I 1833 blev det yngste barn, Pieter Olsen, gift med Oline Hansigne de Place, som blev født i 1806. Efter hendes mor, Elisabeth Hjorth, var død, blev hendes far gift på ny med Ane Maria Christine Schou. Oline fik en del halvsøskende. Hendes far, Ole Maurits de Place, var urtekræmmer. Familien flyttede fra København til Sundbyøster omkring 1817 og blev gårdejere ifølge folketællingen i 1834.

Pieter og Oline de Place slog sig først ned i Pieters ældre søsters husholdning i Sundbyvester. Pieter var da hjulmager-svend. Det ses i folketællingen fra 1834. Senere fik familien egen bolig i Sundbyøster. I 1840 står Pieter opført som husfader, husmand og hjulmand. Foruden sin kone boede der en svend og en læredreng samt en tjenestekarl og tjenestepige.

Barnebarnet, Axel Kristensen, fortalte til vennen og slægtsforskeren Hans Gjedsted følgende om Pieters og Olines ægteskab: ”Allerede dagen efter brylluppet flyttede Oline igen hjem til sine forældre, der da boede på Thorsly. Dette var jo bestemt ikke lige efter

planen. [...] Der gik en tid, og da han flere gange forgæves havde henvendt sig på Thorsly for at få sin lovformelige kone til at flytte tilbage, måtte han kræve en eller anden løsning. Alle på Amager havde vel hørt om sagen, og den slags var jo nok noget, man kunne sladre meget om. Såvel Olines forældre, som hendes brødre, lagde meget hårdt pres på hende, og efter nogle måneder flyttede hun så – meget mod sin vilje – tilbage til Elisabethsminde.” Axel fortalte, at der, selvom de var gift i næsten 50 år, var problemer med deres samliv.

I folketællingen fra 1855 oplyses det, at parret havde et plejebarn, Hans Bastiansen på 13

år og en søn, Oluf Petersen på 5 år. Imidlertid står der i 1860, at Oluf var adopteret.

Ægteparret Pieter Olsen og Oline Hansigne de Place fik ingen børn sammen – det fremgik af deres testamente.

Oluf var med stor sandsynlighed Pieter Olsens søn sammen med en anden kvinde. Da Oluf blev konfirmeret i Tårnby Kirke i 1864, er hans navn skrevet således: Oluf Peder (Buch) Olsen? At drengens navn ikke er Petersen ligesom i folketællingen, kan skyldes, at patronym – efternavn forment af faderens fornavn – ikke var lovligt efter 1828, hvor der blev indført faste familieefternavne. Spørgsmålstegnet kan også være en henvisning til,

1864 --		Confirmerede	Dreng.
Nr.	Confirmandens Navn og Cykelbrev.	Forældrene eller Dødsboens, Nieceforældres Navn og Bopæl.	Confirmandens Alder eller Dag og Tidsstund strax ved Tids-Rit.
22.	Hans Petersen	H. P. Peter Petersen og H. Karth. Petersen ib.	f. 1. April 1850 d. 21. 4. 50.
23.	Christian Hansen	Biskopsminner Lars Hansen og H. Sijel. Lauritsen Gredt ib.	f. 10. August 49 ib d. 6. Sept. 5. 4.
24.	Johan Henrik Carl Berthelsen	Nygt Conradus Gatenes Bek ib. og Karstavers Anders Berthelsen i Sj.	f. 13. Marts 50 i Aftkon. d. 6. 4. 50 i Aftkon. i S. Kirke.
	<u>S. O.</u>		
25.	Oluf Peder (Buch) Olsen	Nygt Ege Buch.	f. 7. Marts 50 i Aftkon. og April 12. Marts 5. 2. ib.
26.	Jens Leedvig Holten	Sj. J. Leedvig Holten og H. Bodil Holten i S. G.	f. 16. Jan. 50 ib d. 3. Marts 5. 4.
		Biskopsminner Niels Christensen og H.	f. 15. Jan. 1850 h. 7. 14.

Fra Tårnby Kirkebog i 1864 hvor Oluf Peder Buch Olsen blev konfirmeret.

at det ikke kan være drengens dåbsnavn, fordi moderen står som ugift pige Buch.

Oluf blev født den 7. marts 1850 i København og døbt den 12. marts samme år i København. Præsten skrev ikke, at han var uægte, men sådan betragtede datiden et barn født uden for ægteskab. Det er vel også tvivlsomt, om han har været adopteret, som der står i folketællingen fra 1860, når nu adoptivforældrene ikke er nævnt, men kun den biologiske mor.

Olufs mor var Mathilda Kirstine Buch Hansen, som blev født på Fyn i Asperup Sogn. Hun blev født i 1820 – uden for ægteskab. Med al sandsynlighed har Pieter Olsen truffet

Mathilda på en gård i Sundbyvester. Hun var tjenestepige hos enken Trein Albrechtsdatter ifølge folketællingen fra 1840. Ganske vist var Pieter Olsen flyttet til Sundbyvester, men hans familie boede stadigvæk i Sundbyvester.

Oluf blev født i 1850 og hans søster Oline Hansigne Hansen i 1858, begge uden for ægteskab. Navnet Oluf stammer formentlig også fra en slægtning. Oline er opkaldt efter sin fars kone, Oline Hansigne de Place, måske for at mildne den omstændighed, at Pieter fik et barn og en arving uden for ægteskabet.

I 1860, hvor Oluf opholdt sig hos sin far, boede Oline, som var 2 år gammel, sammen

15.	Laiira Oline Jensen.	Jordbringer Jens Larsen og Oline Trein Buch Hansen i S. N.	født den 11 ^{de} April 1808, døbt den 2 ^{de} den August o. s. t.
16.	Helene Vilhelmine Buch.	Indridder Andreas Vilhelm Buch, doren og Oline Cathrine Christmann i S. P.	født den 4 ^{de} Juli 1808, døbt den 29 ^{de} Octbr. o. s. t.
17.	Suzanne Mathilde Hansen.	Smæker Arch Hansen og Oline Christ Hansen i S. N.	født den 17 ^{de} Novbr. 1807, døbt den 13 ^{de} Decbr. o. s. t.
18.	Oline Laurine Hansen.	Ugift Mathilde Hansen i Åhus, ved Hæretuagen S. N. Oline i S. P.	født i Åhus den 11 ^{de} Octbr. 1808, døbt i Tinn. A. 2 Junii 1809.
19.	Frede Hansen.	Steinismund Hans Christensen og Oline Frede Christensen i S. N.	født den 26 ^{de} April 1808, døbt den 25 ^{de} Septbr. 1812.
20.	Charlotte Lovise Petersen.	Indridder Peter Rudensow og Oline Larsen Hansen i S. P.	født den 10 ^{de} Octbr. 1808, døbt den 19 ^{de} Decbr. o. s. t.
21.	Suzanne Marie Jacobsen.	Marit Ellen Nielsen i S. N. ved	født den 8 ^{de} Octbr. 1808,

Fra Tårnby Kirkebog i 1872 hvor Oline Hansigne Hansen blev konfirmeret.

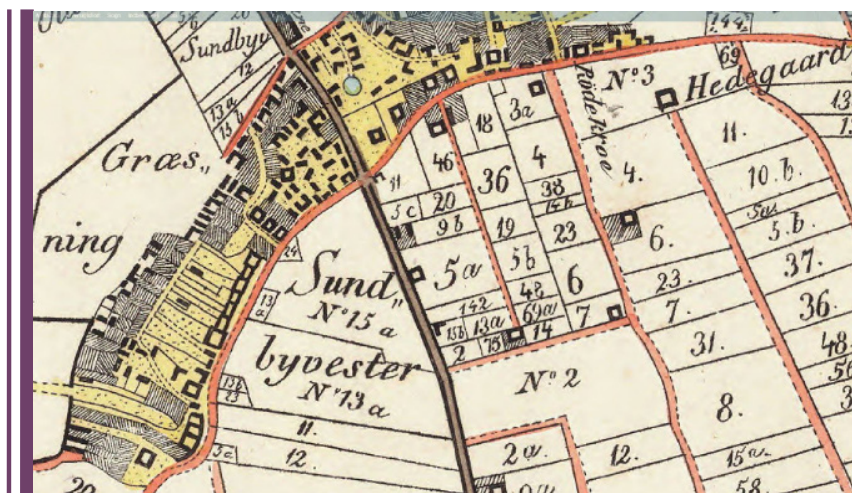

Arkivets ældste konfirmationsfoto af konfirmander fra Tårnby Kirke i 1896. Formentlig har der i 1872, da Oline Hansigne Hansen blev konfirmeret, været flere af pigerne i Amagerdragt.
Foto: Tårnby Stads- og Lokalarxiv, B275

med sin mor i Klædebo Kvarteret i det indre København. Mathilda står opgivet som enke, selvom hun dengang var ugift. Hun ernærede sig ved syning. Ligesom sin bror, kom Oline til at bo som plejedatter hos sin far og dennes kone. Det fremgår af folketællingen fra 1870, hvor der desuden var to tjenestepiger og to tjenestekarle, så det var ikke den ”rolle”, Oline havde. Hun stod også med sin fars efternavn – Olsen. Fordi Oline boede i Sundbyøster hos sin far,

blev hun konfirmeret i Tårnby Kirke i 1872. Begge hendes biologiske forældre blev nævnt i kirkebogen, også selvom Pieter Olsen var gift med en anden.

Ved den næste tælling i 1880 var Olines mor, Mathilda, også flyttet ind sammen med Pieter Olsen og hans kone. Mathilda havde da titel af at være husholderske. Det fremgik ikke, at hun var mor til Oline, fordi Oline var sat som Pieters datter.

Krydset Amagerbrogade og de to landsbyers hovedgade – nuværende Øresundsvej og nuværende Engelsvej. Pieter Olsens gård må være mellem matrikel 5c og 5a ud til den nuværende Amagerbrogade.

Kilde: Sterms kort fra ca. 1850 over Tårnby, Kastrup og Sundbyerne.
Historiske kort på nettet: <https://hkpn.gst.dk/>

AMAGERBRUGET

Mange fra Pieter Olsens slægt har sikkert dyrket efter de hollandske traditioner – kaldet Amagerbrug. Til de hørte også et intensivt havebrug med grønt og urter, som kunne sælges i København. Havebruget er forløberen for gartneriet, der havde en mere specialiseret drift, som f.eks. dyrkelse af vindruer og tomater i drivhuse før dem på friland. Ofte groede planterne heller ikke normalt i den danske natur.

Til Amagerbruget hørte også

fremdrivning af tidlige planter i den varme stald, men langt flere planter kunne dyrkes i et egentligt drivhus. Ifølge Amagerbogen blev Amagers marker "... mønsterværdigt drevet slægtled efter slægtled uden nævneværdigt at frafalde regelen kål, kartofler, sæd, græs og smågrønt i forholdsvis ensartede skifter efter ejendommens størrelse..." Det gav også en intensiv dyrkning med brug af mange slags gødning, men hvor landbrugeren skulle være ekspert i mange afgrøder.

PIETER OLSENS FAR

Ole Pietersen blev født i 1773 og han døde allerede i 1811. Hans forældre var Bendt Jensen og Bodil Pedersdatter – og de blev begge født i Sundbyvester. De havde gård nr. 4 i Sundbyvester. De var ret velhavende og efterlod sig et stort indbo, som kan ses i skiftet efter Bendt, der døde i 1774. Det kan ses af Hans Gjedsteds slægtshistorie om Oline og Mathias Kristensen.

Bendt Jensens forældre var Jens Pedersen Skaaning født omkring 1684 og Sidsel Svendsdatter født omkring 1676. De var husmænd i Sundbyvester. Det vides ikke med sikkerhed, hvor de to stammede fra.

Bodil Pedersdatters far var Peder Esbensen og hendes mor var Anne Willumsdatter. På faderens side af familien var næsten alle fra de danske familier fra Amager, indtil Anne Willumsdatter fra Store Magleby blev gift med Peder Esbensen fra Tømmerup i 1711. Hun blev født i 1684 og han i 1683.

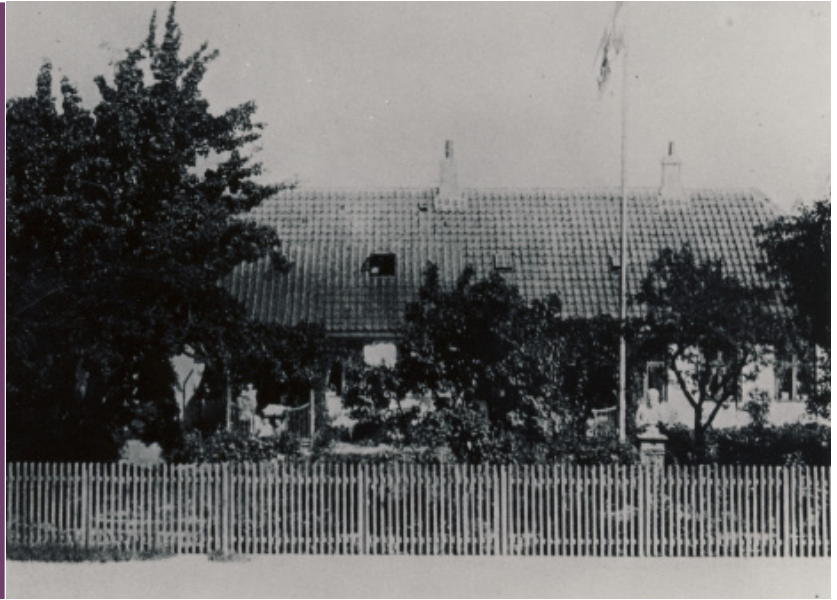
PIETER OLSENS MOR

Trein Dirchsdaughter blev født i 1779 og døde i 1849. Hendes far var Dirch Jansen – født i 1741 i Store Magleby. Hendes mor var Aff Pietersdatter født i 1748 også i Store Magleby.

Dirch Jansens forældre var ligeledes fra Hollænderbyen. Også Aff's forældre var fra Store Magleby. Aff's far, Peter Willumsen født i 1708, havde først giftet sig med en ældre enke, Neel Clausdatter, fra Sundbyvester. Da hun døde kunne Dirch gifte sig med en yngre kvinde, Trein Dirchsdaughter også født i 1724 i hollændersognet. På den måde fik de en gård i danskernesognet på Amager.

På moderens side af familien var, næsten uden undtagelse, alle fra Store Magleby.

Med stor sandsynlighed har de alle dyrket jorden som Amagerbrug med en intensiv have dyrkning med salg til københavnerne for øje.

Amagerbrogade 69 tilhørte handelsgartner Mathias Kristensen og før ham hans svigerfader, Pieter Olsen. Senere blev ejendommen "Standard" opført, som på et tidspunkt havde adressen Amagerbrogade 123.

Fotograferet før 1904.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B5025

AMAGERBROGADE 69

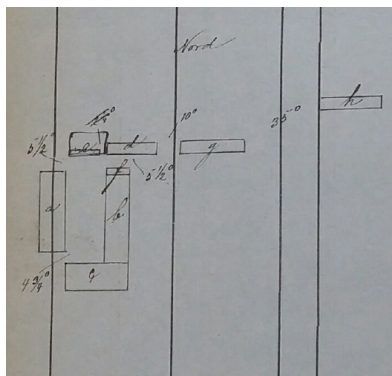
I Forsikringsprotokollen er matrikel nr. 5d først sat til en gård – ejet af jordbruger og hjulmager Pieter Olsen. Der var registreret et stuehus, en længe i syd og en længe i øst med svinesti i den nordlige ende. Bortset fra stuehuset er de andre bygninger noteret som værende farlige.

Der var plads til to husholdninger på gården – eller måske snarere husmandsstedet.

Det lå med adressen Amagerbrogade 69 på matr. nr. 5.

I folketællingen fra 1855 lejede en læge og hans familie sig ind i huset. Lægen hed Peter Nicolai Aalborg. Han kom til Sundbyvester efter den store kolera-epidemi, der hærgede området i 1853.

Ligesom i 1855 boede der i 1870 også en praktiserende læge, Christian Krarup, med sin familie, som det andet hushold på gården.

Amagerbrogade 69, som bygningerne er tegnet i Forsikrings- og Vurderingsprotokollen for Tårnby Sogn.

I 1870 er stuehuset opført som grundmuret og med tegltag. Længde b – opført i grundmur med stråtag – er hestestald og vognport og længde c – med bindingsværk og stråtag – indeholder lokum og lade m.m. Længde d er kostald og svinesti – opført i grundmur med et stråtag.

Fra 1874 bliver stedet nedjusteret til et hus frem for en gård, og matrikelnummeret bliver ændret til 5c. Det kan ses af blækket og skriften fra påtegningen i protokollen i 1874.

I forsikringspapirerne står gartner M.P. Kristensen som ejeren fra den 5. juni 1888. Han får opført to drivhuse, som er bygget af grundmur og glas samt med tagpap.

De to bygninger – g og h – er tilføjet den 19. januar 1889, og må derfor være opført af Mathias Kristensen.

Gården på Amagerbrogade 69, som Mathias Kristensen startede sit gartneri i, blev revet ned i 1904 ifølge Amagerbogen. Herefter blev bygningen *Standard* opført der.

I 1892 stod Mathias Kristensen som køber af gården med matrikel nr. 5a – dengang med adressen Amager Landevej 77. Der var et større jordtilliggende direkte til gården, som var opført i grundmur, bindingsværk og stråtag. Det kan ses af forsikringsprotokollen fra perioden.

GARTNER MATHIAS

I mange sammenhænge fremgår det, at Mathias Kristensen var en meget succesfuld gartner i kommunen. I 1914 opgjorde Amager Bladet, som det i øvrigt gjorde hvert år dengang, en liste over, hvem der betalte mest i skat. Den fynske handelsgartner var dengang nr. 1. Han betalte 2.021 kr. i skat til Tårnby sognekommune. Mathias var sammen med sin store familie flyttet fra

Handelsgartner Mathias Kristensens første gartneri på Amager, som han overtog efter sin svigerfader Pieter Olsen. Gartneriet lå på Amagerbrogade, det nuværende nr. 123. I baggrunden ses Kirkegårdsvej og Nordre Røsevej med huse under opførelse. Fotograferet omkring 1898.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalkarkiv, B1934

Sundbyøster til Ny Kastrup-gård i 1900.

Af andre større skatteydere kan nævnes Amagerbankens direktør, Emil B. Petersen, som årligt betalte 1.137 kr., hvor fabrikant Carl Flensburg, medejer af Carl Flensburg & Sebbelov, måtte lægge 1.002 kr. i skat. For Holger Suhr, der også var gartner fra Fyn, var skatteregningen på 691 kr. for hans gartneri på Allégården. Til sammenligning havde en arbejder gennemsnitlig en års-

løn på omtrent 1.000-1.250 kr. I en statistik i Gartner-Tidende over frugtavl, gartneri og grøntsager på friland versus landbrug kan det læses, at der i 1896 var næsten fire gange så meget jord udlagt til landbrug frem for frugt og grønt i Sundbyøster og Sundbyvester, som dengang var en selvstændig kommune. Men over seks gange så meget jord blev brugt til landbruget i Tårnby kommune end til grønt og frugt, så gartnerier var ikke i lige så

hurtig fremdrift i Tårnby.

I 1951 var arealerne til landbrug og til gartneri m.m. næsten lige store – og i øvrigt mere end halveret i forhold til i 1896 i Tårnby Kommune. Efterhånden blev jorden inddraget til lufthavnen og til beboelse for de mange tilflyttere. Fra 1896 til 1919 blev der opdyrket over halvanden gang mere jord – en stigning i ha fra 2.593 til 4.250, hvor tallet i 1951 var helt nede på 1.114 ha. Mathias Kristensen og Ny Kastrupgård har været en del af udviklingen, der opdyrkede mere jord på Amager.

NEKROLOGEN

I den lokale avis, *Amager Borgerven* fra fredag den 9. februar 1923, er der en nekrolog over handelsgartner Mathias Kristensen på forsiden af bladet. Her gengivet i dets helhed.

En over hele Amager velkendt, agtet, dygtig og driftig mand, handelsgartner M. Kristensen er afgået ved døden. Mathias Peter Kristensen fødtes på Fyn den 14. december 1853. Gartneriet lærte han i Næstved og siden under et 3-årigt ophold i

Forsiden af *Amager Borgerven* fra den 9. februar 1923 med mindeordet over Mathias Kristensen.

Haveselskabets Have. Sin egen virksomhed begyndte han i 1881 i Sundbyøster på Amager. I slutningen af 90'erne købte han Ny Kastrupgård, som han omkring Verdenskrigens udbrud overdrog til to af sønnerne, Otto og Oluf Kristensen. Ny Kastrupgård drives stadig af Oluf Kristensen, medens Otto Kristensen driver Kastrupgård.

Afdøde hørte til gartnerstandens dygtigste mænd. For 30-40 år siden var han absolut forgangsmanden. Han var blandt de første til at dyrke produkter i storkulturer – rent markmæssigt – navnlig nye ting, der skulle frem som blegselleri, tomater osv. og han gjorde betydelige forsøg og arbejder på mange andre områder; der er

således hvidkåls- og rosenkåls-
sorter, som rettelig burde have
hans navn.

Kristensen var et arbejdsmen-
neske i dette ords bedste betyd-
ning. Ved siden af sin efterhån-
den meget store virksomhed fik
han tid til at varetage mange an-
dre interesser og mange tillids-
hverv. I flere år var han formand
for Amager Producentforening
og ved sin død formand for
Frøavlerforeningen.

Han har været med i ledelsen
af både Amagerbanken og
Amagerbanen, og han har væ-
ret vurderingsmand, formand
for vandsyn osv. og har igen-
nem mange år været menig-
hedsrådsmedlem, først i Ka-
strup, senere i Filips Sogn.

I store udstykningsforetagender har Kristensen gennem en
snes år arbejdet sammen med
overretssagfører Staal, direk-
tør la Cour og flere. Som han

Fra gartneriet på Ny Kastrupgaard i Kastrup. Fotograferet omkring 1906. Stående fra venstre er Axel Kristensen født i 1895 folketingsmand og handelsminister i Knud Kristensens ministerium. Den unge mand med den bredskyggede hat er Oluf Kristensen født i 1888. Den liggende dreng foran er Otto Kristensen født i 1899. Begge blev senere gartnere i Kastrup. Drengen med kasket fra højre er Johannes Kristensen.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalkarkiv, B1776

ejede evne til med pilekvisten at vise vand, således var det, som om han i ethvert foretagende kunne hæve skatten af jorden og i ethvert foretagende vise, hvor fremtiden lå. Og han handlede på en sådan måde, at han altid endte med at komme i venskabsforhold til de mennesker, han gjorde forretning med.

Kristensen gik næsten aldrig over en kløvermark uden at finde firkløvere, skønt han ikke ledte derefter, og sådan var det også, som om lykken om ham i hans gerning og hans hjem altid blomstrede som en selvfølgelig sag.

Mange er de inden for Kristensens familie, såvel som blandt hans kollegaer, der har fået hjælp af ham, og også mange foreninger og institutioner kan sige ham tak, fordi han har hjulpet dem. Nærmest stod ham dog selvfølgelig den snævrere familiekreds, hvis ve og vel han bogstaveligt indtil sin sidste stund fulgte med en intens interesse. Han vidste, hvorledes arbejdet gik i hver af børnenes bedrifter, hvordan alting groede, og han glædede sig over ethvert fremskridt og tog selv en hånd i med, hvor

den kunne gavne. Hvad han betød for den nære familie kan overhovedet ikke måles.

Når man stod overfor Kristensen, var det som om årene ingen indflydelse havde haft på den klarhed og interesse, hvormed han fulgte tingene omkring sig, kun var han måske mere optaget af, hvormed han kunne glæde andre.

Kristensen havde i den sidste tid været sengeliggende af årebetændelse, men da han ellers var åndsfrisk og rask, forventede han at få lov til at komme op i søndags, da en blodprop torsdag aften uden forudgående symptomer endte hans virksomme liv. Han blev 69 år.

Sådan betragtede den lokale avis handelsgartneren, Mathias Kristensen, der havde været forgangsmand i forandringen af Amagers marker.

OLUF HUSKER TILBAGE

[...] jeg vil anse min mor, som et af de varmest følede mennesker, jeg har mødt i mit liv, med et meget rigt og gudfrygtigt sind, fuld af taknemmelighed, altid i stand til at give og

På billedets bagside har Oluf Kristensen skrevet: Frømarken på Ny Kastrupgård undersøges for modenhedsgrad, og der trommes mod fuglene. Det er Oluf på billedet. Fotograferet omkring 1905.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalkarkiv, B1954

yde uden egentlig tanke for, hvad det kostede hende selv. Mors far skal også have været et udpræget følelsesmenneske, om hvem mor har fortalt, at han, der ellers levede livet med som skik og brug var dengang på Amager, ofte med store og vistnok våde gilder, kunne bryde sammen i gråd, når han stilledes over for alvorlig nød. Var følelseslivet for mors slægt det fremherskende, så var en udpræget realitetssans parret med retfærdighed og flid et kendetegn for far og farfar.

Ikke at jeg egentlig tror, at deres følelser var mindre stærke, men de var beherskede af omtanke og pligtfølelse og af et stærkt retfærdighedskrav. De stillede meget store krav til dem selv og mente vel også at kunne stille samme krav til andre. De røg ikke, drak kun spiritus ved store selskabelige lejligheder og da kun det mindst nødvendige, og som de var i disse forhold, var de i alle.

OLUF OM SIN FAR

Far var ikke blot et flittigt menneske, han var en stor slider, som med dygtighed fra ringe begyndelse skabte en stor landskendt gartneribedrift. Oprindelig uddannet på landet, arbejdede han en sæson på Sukkerfabrikken i Odense, men da han fik et kraftigt tilfælde af knogletuberkulose i Hoften – kaldet Benedder, tog han til en Svoger, der var lærer i Skelby, for hos ham at begynde et studie til lærer. Medens han var her, kom han på besøg hos en gartner ved Næstved, og da han imidlertid var blevet raske-

re, og arbejdet i gartneriet vakte stor interesse hos ham, gik han i gartnerlære. Fra Næstved kom han til Det Kgl. Danske Haveselskabs Have, og da han her en efterårsdag i 1881 så en annonce om et areal til leje på Amager, tog han ud, lejede bedstefaders jord og begyndte for sig selv. Et halvt år senere i april 1882 giftede han sig med datteren, min mor.

Med dygtighed og med en fantastisk flid og arbejdsomhed, samt en gennemført sparsommelighed voksede alt under fars lykkelige hånd. Et par eksempler bør måske nævnes.

Gartneriet Ny Kastrupgaard her set fra havesiden. Der blev dyrket ganske tæt på stuehuset. Fotograferet omkring 1910.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B6877

Om flid: Den 29. april 1882 bemærkede en af mors familie til en anden, at det var i dag Oline skulle giftes, hvortil blev svaret, at det kunne ikke passe, for vedkommende havde hen ad middagstid set Kristensen i fuldt arbejde på jorden.

Om sparsommelighed: Det er allerede nævnt, at der de første år ikke fandtes nogen udgiftspost til tobak eller spiritus, men også kaffe og te blev af sparsommelighedshensyn drukket uden sukker og fløde.

Om fars sans for, hvad der var redeligt og rigtigt: Engang morfar havde været til et rigtigt Amagergilde og først kom hjem morgenen efter, at far var gået i arbejde, blev far fortørnet over en sådan levevis, som han ikke selv ville se på eller have sin børn i berøring med, og gik ind til mor og spurgte, om hun ville rejse med til Amerika. Mor, der fulgte far i alt, indvilligede i det, og far tog til byen for at ordne sagen. Kun det, at far på det tidspunkt endnu ikke have sparet nok op til at betale, hvad det kostede at få hele familien over, hindrede planens gennemførelse.

Et eksempel på den tillid og goodwill, som far oparbejdede ved sin flid og redelighed, er også følgende. Som nabo til bedstefaders ejendom på Amagerbrogade lå en tilsvarende mindre gård, der ejedes af en københavner. Denne havde ry på sig som værende lidt af en ågerkarl, der ikke var bange for at bruge sin juridiske ret overfor andre, hvis disse kom i bekneb. At far derfor, da denne mand tilbød far at købe gården, blev reserveret og svarede, at han vel nok meget gerne ønskede at købe gården, men at han ikke på nogen måde ville påtage sig forpligtelser, der, hvis det gik galt, kunne ramme hans familie, var jo helt i tråd med fars ansvarsfølelse. Far ventede derfor heller ikke, da den udbetaling, han kunne præstere, var minimal, at der kunne blive nogen handel ud af det. Manden har måske nok været bedre end sit ry, i hvert fald, når han stod overfor folk af fars støbning. For stor var fars forbavelse, da manden meddelte ham, at hvis far ville købe, så krævede han ikke nogen personlig hæftelse, var tilfreds med den lille udbetaling

og med sikkerhed kun i den omhandlede ejendom.

UDVIDELSER

Senere købte far flere fjerne-religgende lodder til, og gartneriet i Sundby voksede efterhånden til ca. 20 tønder land. I 1899 solgte far hovedejendommen i Sundby til et udstykningselskab ved overretssagfører Staal, idet far for lidt

af købesummen indtrådte som aktionær i selskabet. Samtidig købte far Ny Kastrupgård i Kastrup og flyttede hertil med mistbænke og drivhuse. Ny Kastrupgård var dengang på 21 tønder land og med de jordlodder, far beholdt i Sundby, var hele arealet nu på ca. 31 tønder land. Senere havde far held til at købe tre lodder på tilsammen ca. 20 tønder land, der stødte op til Ny Kastrup-

Fotografiet skal vise Ny Kastrupgård i al dens storhed med ikke mindre end to torvevogne med kål og grønt i kurve og den finere vogn til kørsel af familien. Forrest fra venstre: Mathilde Olsen født i 1820, Oline Kristensen og gårdejer Mathias Kristensen. Foruden tjenestekarle og tjenestepiger er også børnene af Olines og Mathias' ægteskab. Fotograferet i 1906.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B1913

gårds jorder, så gården selv blev på 41 tønder land, og efterhånden solgtes så jordlodderne i Sundby.

Far var efterhånden blevet en velstående mand, først og fremmest ved flid, og en dygtig, økonomisk drift af gartneriet, men vel også ved salg af ejendommen og lodderne i Sundby, der medførte, at han kom i samarbejde med f.eks. overretssagfører Staal og cand. jur. la Cour, i en del udstykningsselskaber både på Amager, men også på den anden side af København, hvor far bl.a. en tid ejede og dyrkede en gård i Utterslev, som derefter blev udstykket. Det far købte var altid til en fornuftig pris, og det han selv solgte var også altid meget rimelig. Da jeg som større dreng engang sagde til far, at jeg syntes, det var urimeligt billigt, at han solgte grundene fra lodderne i Sundby for 50 øre pr. m², sagde far: ”Nå, det synes du, min dreng. Jeg skal sige dig, en rask handel omend med en mindre fortjeneste, er altid en god forretning, for så får du lejlighed til at gøre en ny”.

OLUF OM SIN MOR

Som gartneriet og forretningen udadtil lykkedes og voksede for far, således voksede hjemmet indadtil også. Knap et år efter, at mine forældre blev gift, blev min ældste søster født og med gennemsnitlig 1½ års mellemrum fødtes efterhånden 12 børn, hvoraf én, nummer seks i rækken, døde ca. 1½ år gammel af lungebetændelse, medens 11 voksede op i hjemmet. Trods de mange børnefødsler var min mor en fantastisk god hjælper for far.

Den første tid også uden for bedriften, hvor mor også nogle gange tog på torvet og solgte de fremstillede produkter. Når man nu tænker på, at der normalt – som det var skik – var seks til syv medhjælpere boende med kost og logi, at der ikke var elektricitet, men petroleumslamper både inde og ude i bedriften, så det i min erindring står, at der hver dag blev rensset og gjort ca. 20 lamper i stand, vand at hente ved posten, hvidskurede gulve og køkkenborde at passe m.v. Fem måltider – morgen – frokost – middag – vesperkost og aftensmad at sørge for på

grund af den godt 11 timer lange arbejdsdag, ja, så forstår man næsten ikke, at mor kunne klare alt dette på så glimrende måde. Vi var til tider seks-syv stykker, der på en gang om morgenen skulle sendes i skole, og hvordan mor klarede morgen efter morgen at få hver enkelt vasket, så hænder, hals, næser og ører efterset, få sørget for madpakker og endelig sende os af sted med den sædvanlige afskedssalut: ”Har I nu ikke noget, I har glemt”, er jo lidt af en gåde.

Men mor var også den første om morgenen, jeg tror aldrig far, medens han endnu selv kørte på torvet, hvor tidligt dette så end var, kom af sted, uden at mor var oppe og gav ham kaffe forinden. Og mor var den sidste om aftenen. Efter at aftensmaden var spist, var der tit noget bundtarbejde med persille, radiser og andet at gøre, timer der for mig står som meget hyggelige, når far og mor sad rundt om bordet ved lampelyset, medens vi større børn fik lov at tælle og stable de bundtede varer.

I næste Glemmer Du kan du læse videre om livet på Ny Kastrupgård.

I stengærdet rundt om Ny Kastrupgård ligger en skålsten, som mindst går tilbage til bronzealderen. De små cirkler i stenen kaldes skåltegn. Stenen stammer sikkert fra et fortidsminde på Amager, men er blevet anvendt i det gærde, der omkredsede den nu nedrevne gård på Gammel Kirkevej. Stenen er fredet.

Fotograferet i 2017.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalkarkiv

Mistbænkepladsen på Ny Kastrupgård med familiemedlemmer og ansatte. Oluf Kristensens havde overtaget sin fars tidligere gård i 1915 – med de høje madpriser under 1. Verdenskrig havde gartneriet sikkert tjent godt på sine grøntsager. Fotograferet i 1918.
Foto: Tårnby Stads- og Lokalkarkiv, B4107

Vil du være med til at skrive Tårnbys historie?

Du kan fortælle om dine oplevelser med at eje et gartneri eller være ansat der. Arkivet er meget interesseret i din fortælling.

Du kan også fortælle, hvad du ved om de billeder, der er i dette Glemmer Du.

Skriv til arkivet på bibliotek@taarnby.dk og fortæl din egen historie.

TÅRNBY STADS- OG LOKALARKIV

Du kan henvende dig til arkivet i bibliotekets åbningstid. Se åbningstiderne for biblioteket på www.taarnbybib.dk

En del materiale kan du finde i TÅRNBY-RUMMET på Tårnby Hovedbibliotek, Kamillevej 10

De lokalhistoriske fotografier fra Tårnby kan du se på www.arkiv.dk

Du kan se de lokalhistoriske udstillinger

MIDT PÅ AMAGER og KASTRUP GLAS på Kastrupgårdsamlingen, Kastrupvej 399
Se åbningstider på www.kastrupgaardssamlingen.dk

PERMANENTE og SKIFTENDE UDS STILLINGER på Plyssen, Amager Strandvej 350
Se åbningstider på www.plyssen.dk

TÅRNBY STADS- OG LOKALARKIV

Kamillevej 10, 2770 Kastrup

Tlf. 32 46 05 00 • Mail: bibliotek@taarnby.dk • www.taarnbybib.dk